

Σημειώσεις Γενικού Ενοχικού Δικαίου

Κίμων Σαϊτάκης, Δ.Ν. - Μεταδιδάκτορας (Post-doc) Νομικής Σχολής Αθηνών

ΑΚ 287 - Έννοια Ενοχής

Η έννομη σχέση, με βάση την οποία ένα πρόσωπο έχει υποχρέωση έναντι ενός άλλου προσώπου σε παροχή.

→ Στην έννομη σχέση της ενοχής, που εκ των πραγμάτων είναι αντιμέτωπη, διακρίνονται δύο υποκείμενα:

- α) Το πρόσωπο που υποχρεούται σε παροχή (πράξη ή παράλειψη), που ονομάζεται *οφειλέτης* και
- β) Το πρόσωπο έναντι του οποίου υποχρεούται ο οφειλέτης και το οποίο δικαιούται να απαιτήσει την παροχή, που ονομάζεται *δανειστής*.

[Η ορολογία «δανειστής» και «οφειλέτης» είναι γενική και αφορά όλες τις ενοχές, όχι μόνο τη σύμβαση δανείου (προς αποφυγή συγχύσεων, τα μέρη καλούνται εκεί «δανειοδότης» και «δανειολήπτης» αντίστοιχα)

→ Αντικείμενο της ενοχής μπορεί να είναι είτε πράξη (π.χ. καταβολή χρηματικού ποσού, μεταβίβαση ακινήτου, επισκευή αυτοκινήτου), είτε παράλειψη (π.χ. ο αποχωρών εταίρος αναλαμβάνει την υποχρέωση μη ανταγωνισμού στην ίδια περιοχή).

→ ΑΚ - 288 Γενική ρήτρα καλόπιστης εκπλήρωσης των ενοχών

Αντικείμενο της ενοχής

Ενοχές με αοριστία στην παροχή

→ Κανόνας: Η παροχή πρέπει να είναι πλήρως εξατομικευμένη δηλ ΟΡΙΣΜΕΝΗ.

- Το ορισμένο δεν έχει να κάνει μόνο με το «τι» της παροχής αλλά και με το «πώς» της παροχής (π.χ. πότε θα εκπληρωθεί, πού κλπ. – υπάρχουν βέβαια ερμηνευτικοί κανόνες που αναπληρώνουν την ελλείπουσα συμφωνία ως προς αυτά).

- Αν υπάρχει κτ αοριστία ΔΕΝ μπορεί να εκπληρωθεί η παροχή κ η σχετική σύμβαση είναι άκυρη (προκύπτει από ΑΚ 195). Πρέπει όμως πρώτα να καταβληθεί προσπάθεια να αρθεί η αοριστία. Πώς; Α) Με ερμηνεία σύμβασης κατ' ΑΚ 173, 200 + Β) με ειδικούς ερμηνευτικούς κανόνες

→ Μπορεί η άρση της αοριστίας να έχει ανατεθεί σε ένα από τα μέρη ή σε τρίτον (ΑΚ 371 επ.)

- απόλυτη κρίση συμβαλλομένου – ΑΚΥΡΗ (δεν επιτρέπεται)

- απόλυτη κρίση τρίτου – Όχι άκυρη εκτός αν ο τρίτος βραδύνει (μπορεί τότε να γίνει από το δικαστήριο) → Σε κάθε περίπτωση προστασία μερών με γενικές ρήτρες (ΑΚ 281, 288).

- **Δίκαιη κρίση**: αόριστη νομική έννοια= πρέπει ο προσδιορισμός να γίνει έτσι ώστε να επιτευχθεί ένα αντικειμενικά δίκαιο συμβατικό περιεχόμενο (κατά την καλή πίστη).

ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΟΧΩΝ ΜΕ ΑΟΡΙΣΤΙΑ

Ι. ΕΝΟΧΕΣ ΓΕΝΟΥΣ (#ΕΝΟΧΕΣ ΕΙΔΟΥΣ)

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

→ **Γένος:** Το αντικείμενο της παροχής προσδιορίζεται μόνο με βάση τα γενικά του γνωρίσματα

→ **Είδος:** το αντικείμενο της παροχής είναι ατομικά ορισμένο.

→ Πρακτική σημασία διάκρισης ΓΕΝΟΥΣ-ΕΙΔΟΥΣ:

1. Στις ενοχές γένους υπάρχει αοριστία που πρέπει να αρθεί

2. ποιος φέρει τον κίνδυνο τυχαίας καταστροφής, απώλειας (σε ενοχές είδους ο δανειστής αφού ο οφειλέτης απαλλάσσεται, σε ενοχές γένους ο οφειλέτης αφού οφείλει ακόμα την παροχή).

3. Δικαίωμα επιλογής υπάρχει μόνο στο γένος

→ Άρση αοριστίας σε ενοχές γένους: Με άσκηση δικαιώματος **επιλογής**, το οποίο ανήκει στον οφειλέτη (εάν δεν συνάγεται κάτι άλλο) – ΑΚ 289 § 1 (ενδοτικό δίκαιο) – βλ. κ περιορισμό § 2.

→ Με άσκηση δικ/τος επιλογής η ενοχή γένους **εξειδικεύεται**, μετατρέπεται δηλ σε ενοχή είδους. Αντικείμενο της παροχής είναι πλέον μόνο το συγκεκριμένο αντικείμενο που επιλέχθηκε. Άρα δεν υπάρχει ευθύνη του οφειλέτη για να αποδώσει κτ από τα υπόλοιπα πράγματα του γένους σε περίπτωση καταστροφής κλπ. → Μετάθεση του κινδύνου στον δανειστή.

→ Ασκείται με μονομερή απευθυντέα δήλωση

→ **Τρόποι συγκέντρωσης/εξειδίκευσης ενοχής γένους:**

1. Κανόνας: ΑΚ 290 § 1: Μονομερής συγκέντρωση. Δεν αρκεί όμως να αποχωρίσει ο οφειλέτης ένα πράγμα από το γένος αλλά πρέπει επιπλέον να περιέλθει ο δανειστής σε υπερημερία δανειστή ως προς την αποδοχή του (βλ. ΑΚ 349)

2. Συμφωνία των μερών

3. Πέμπιμα χρέη: Όταν αποστέλλεται το πράγμα από τον οφειλέτη σε άλλον τόπο από τον τόπο εκπλήρωσης κατ' ΑΚ 290 § 2 (τόπος εκπλήρωσης=ο τόπος παράδοσης προς αποστολή): Με παράδοση στον μεταφορέα: τρέπεται σε ενοχή είδους άρα ο κίνδυνος μεταβαίνει σε δανειστή

II. ΔΙΑΖΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΟΧΕΣ (ΑΚ 305-315)

- **Εννοιολογικά στοιχεία:** 1. Οφείλονται 2 ή περισσότερες παροχές – 2. Μόνο η μία παροχή πρέπει να καταβληθεί. (πχ. είμαι ιδιοκτήτης 2 διαμερισμάτων στην ίδια πολυκατοικία κ συμφωνώ με ενοικιαστή ότι θα του εκμισθώσω το ένα από τα δύο).

→ Πώς γίνεται η άρση της αοριστίας (δηλ **απλοποίηση – δεν οφείλονται πια οι λοιπές παροχές**):

1. Με την άσκηση του δικ/τος επιλογής (ΑΚ 307), το οποίο εν αμφιβολία ανήκει σε οφειλέτη (με μονομερή απευθυντέα δικαιοπραξία που είναι ανέκκλητη – ΑΚ 306 § 1)

2. συμφωνία των μερών

3. ΑΚ 310: όταν οι λοιπές παροχές έγιναν ανυπαίτια αδύνατες οφείλεται η σωζόμενη.

- Διαζευκτική ενοχή ≠ διαζευκτική ευχέρεια: Στην πρώτη οφείλονται περισσότερες παροχές καταρχήν, ενώ στην δεύτερη οφείλεται μεν μία μόνο παροχή αλλά ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα αντί για αυτήν να καταβάλλει άλλη κ να απαλλαγεί από το χρέος του (πχ οφείλει ένα αυτοκίνητο αλλά μπορεί να απαλλαγεί αν δώσει στον δανειστή 5.000 ευρώ – για τις 5.000 δεν υπάρχει υποχρέωση

του οφειλέτη αλλά μόνον ευχέρεια). Πρακτική σημασία: Στη διαζευκτική ευχέρεια ο οφειλέτης απαλλάσσεται αν η παροχή γίνει ανυπαίτια αδύνατη, ενώ σε διαζευκτική ενοχή εφαρμογή ΑΚ 310.

ΤΟ «ΠΩΣ» ΤΗΣ ΕΝΟΧΗΣ

I. ΠΟΥ; ΤΟΠΟΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ (ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ)

→ Ο τόπος όπου ο οφειλέτης υποχρεούται να επιχειρήσει τις αναγκαίες για την εκπλήρωση της παροχής πράξεις.

→ Ρυθμίζεται από τα μέρη. Αν όχι τότε εφαρμογή ΑΚ 320-322 (ενδοτικό δίκαιο)

→ Πρακτική σημασία καθορισμού τόπου παροχής:

1. Εάν προσφερθεί η παροχή στον τόπο παροχής η προσφορά είναι προσήκουσα και άρα περιαγάγει τον δανειστή που την αρνείται σε υπερημερία δανειστή (ΑΚ 349) ≠ Εάν όμως δεν γίνει στον προσήκοντα τόπο, τότε ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος (ΑΚ 340 επ.)

2. Το εμπρόθεσμο της παροχής εξαρτάται από το αν η παροχή γίνεται στον προσήκοντα τόπο (βλ. παραπ. – Αν όχι: Υπερημερία οφειλέτη)

3. Εκπλήρωση σε διαφορετικό τόπο συνιστά πλημμελή εκπλήρωση

4. Από το θέμα του τόπου παροχής εξαρτάται η κατανομή του κινδύνου μεταξύ των μερών

→ 3 κατηγορίες χρεών ανάλογα με τόπο εκπλήρωσης:

1. Άρσιμα: Τόπος κατοικίας οφειλέτη

2. Κομίσιμα: Τόπος κατοικίας δανειστή

3. Πέμψιμα: Όταν η παροχή πρέπει να σταλεί από κατοικία οφειλέτη σε τόπο που έχει συμφωνηθεί – η συγκέντρωση της ενοχής γένους γίνεται με την αποστολή – άρα κ η μετάθεση του κινδύνου γίνεται από τη στιγμή που ο οφειλέτης θα το παραδώσει για αποστολή.

→ Π.χ. Παροχή εκπληρωτέα την 1.2.2015. Τη μέρα αυτή τη στέλνει ο οφειλέτης με το ταχυδρομείο στον δανειστή αλλά ο τελευταίος την παραλαμβάνει στις 4.2.2015 λόγω καθυστέρησης του ταχυδρομείου. Το αν έχουμε εμπρόθεσμη εκπλήρωση ή όχι εξαρτάται από το αν το χρέος ήταν κομίσιμο ή πέμψιμο. Αν κομίσιμο: όχι έγκαιρη εκπλήρωση. Αν πέμψιμο: έγκαιρη.

→ Πώς καθορίζεται ο τόπος παροχής;

1. Συμφωνία μερών (ή με ερμηνεία βάσει του σκοπού της σύμβασης)

2. Αν δεν έχει συμφωνηθεί ούτε συνάγεται από σκοπό της σύμβασης: ΑΚ 320-322

- Μη χρηματικά χρέη: Άρσιμα

- Χρηματικά χρέη: Κομίσιμα

- Σε συμβάσεις από απόσταση: Πέμψιμα

II. ΠΟΤΕ; ΧΡΟΝΟΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ (ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ)

→ Ο χρόνος κατά τον οποίο ο οφειλέτης υποχρεούται να εκπληρώσει την παροχή κ ο δανειστής δικαιούται να την απαιτήσει.

→ Στον χρόνο αυτό η παροχή γίνεται **ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΗ** (το ληξιπρόθεσμο δεν συμπίπτει πάντα με τη γέννηση της ενοχής όπως πχ σε ενοχές υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία)

→ Πρακτική σημασία χρόνου παροχής: Η διαπίστωση συμμόρφωσης οφειλέτη ή καθυστέρησης

- Η καθυστέρηση καθαυτήν δεν έχει κπ συνέπεια – Εάν όμως είναι υπαίτια: ΥπερΟφειλ

→ **Ληξιπρόθεσμο**: Επήλθε ο χρόνος εκπλήρωσης. Κατά κανόνα με το ληξιπρόθεσμο η παροχή γίνεται κ **απαιτητή**. ΟΜΩΣ υπάρχουν κ περιπτώσεις που ενώ η απαίτηση έχει γίνει ληξιπρόθεσμη ΔΕΝ είναι απαιτητή επειδή ο οφειλέτης έχει κατά του δανειστή αναβλητικές ενστάσεις (πχ επίσχεση)

→ Ποιος είναι ο χρόνος εκπλήρωσης;

1. Συμφωνία μερών ή συνάγεται από τις περιστάσεις.

2. Εάν όχι συμφωνία ούτε συνάγεται, τότε ΑΚ 323: Χρόνος παροχής= **ΑΜΕΣΑ**

→ Κανόνας: Αμέσως ληξιπρόθεσμες οι παροχές. Επειδή όμως είναι αυστηρός ο κανόνας, κάμπτεται μέσω καλής πίστης που δίνει εύλογο χρόνο στον οφειλέτη να εκπληρώσει (ο δανειστής πρέπει να ανεχθεί μια εύλογη κατά τις περιστάσεις καθυστέρηση).

→ Εάν έχει συμφωνηθεί ορισμένος χρόνος εκπλήρωσης που απέχει από γέννηση ενοχής, μπορεί ο οφειλέτης να εκπληρώσει **νωρίτερα**; ΝΑΙ → ΑΚ 324 (άρα τυχόν άρνηση του δανειστή τον περιαγάγει σε ΥπερΔαν).

→ Η ενοχή τείνει στην απόσβεσή της μέσω της εκπλήρωσης

→ **ΚΑΝΟΝΑΣ** (φυσιολογική απόσβεση της ενοχής): Η **εκπλήρωση**. Η ενοχή γεννιέται για να πεθάνει (δηλ για να εκπληρωθεί).

- Η εκπλήρωση πρέπει να είναι **πλήρης και προσήκουσα**
- Να γίνει από τον οφειλέτη στον δανειστή

Ερωτάται όμως είναι δυνατή:

Η μερική εκπλήρωση; – Η εκπλήρωση από τρίτον; - Η εκπλήρωση σε τρίτον;

1) Μπορεί ο οφειλέτης να εκπληρώσει μερικώς; (αφορά μόνο διαιρετή παροχή)

ΚΑΝΟΝΑΣ: ΑΚ 316: Απαγορεύεται η **μερική εκπλήρωση**. Ο δανειστής που αρνείται τη μερική εκπλήρωση δεν περιέρχεται σε υπερημερία δανειστή (δεν υπάρχει προσήκουσα προσφορά). Υπερήμερος γίνεται για ολόκληρη την παροχή ο οφειλέτης.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ: α) Αν προκύπτει από τη φύση και το σκοπό της σύμβασης (π.χ. καταβολή τιμήματος σε δόσεις).

Β) Αν έχει συμφωνηθεί ρητά.

Γ) Από την καλή πίστη (ΑΚ 288) μπορεί να επιβάλλεται ad hoc η κάμψη της απαγόρευσης που θέτει η ΑΚ 316.

2) Επιτρέπεται εκπλήρωση παροχής από τρίτον (πρόσωπο διαφορετικό από οφειλέτη);

ΚΑΝΟΝΑΣ: Η ενοχή λειτουργεί μεταξύ των μερών. Υπόχρεος καταρχήν είναι ο οφειλέτης

ΩΣΤΟΣΟ επειδή η εκπλήρωση από τρίτον δεν δημιουργεί κτ κίνδυνο για τον δανειστή, ο ΑΚ το δέχεται **καταρχήν** (ΑΚ 317), εκτός αν ο δανειστής είχε στη συγκεκριμένη περίπτωση συμφέρον να εκπληρώσει την παροχή μόνον ο οφειλέτης.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ: Εφόσον η εκπλήρωση από τρίτον επιτρέπεται, θα έχει ίδιες συνέπειες με εκπλήρωση από οφειλέτη → Απόσβεση ενοχής (ΑΚ 416). Αν αρνηθεί ο δανειστής → Υπερημερία δανειστή, διότι συνιστά προσήκουσα εκπλήρωση.

Εάν όμως ο τρίτος που κατέβαλε έχει ίδια χρέη προς τον δανειστή, τότε η καταβολή τεκμαίρεται ότι γίνεται για το δικό του χρέος και όχι για τον οφειλέτη.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Δε νοείται ως τρίτος με την έννοια της ΑΚ 317 ο αντιπρόσωπος και ο βοηθός εκπλήρωσης, διότι τα πρόσωπα αυτά δεν ενεργούν στο δικό τους όνομα αλλά στο όνομα του οφειλέτη → η εκπλήρωση από αυτούς θεωρείται ως εκπλήρωση από τον οφειλέτη.

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ: 1. Όταν ο δανειστής έχει συμφέρον να εκπληρώσει ο οφειλέτης προσωπικά. Όταν αποβλέπω σε ορισμένες δεξιότητες του προσώπου κ δεν θα ήταν σωστό να εκπληρωθεί η παροχή από τρίτον. Στις χρηματικές ενοχές βέβαια κάτι τέτοιο αποκλείεται.

2. όταν ο οφειλέτης δήλωσε ότι είναι αντίθετος με την εκπλήρωση από τρίτον (ο δανειστής εδώ μπορεί να αρνηθεί χωρίς να γίνει υπερήμερος, μπορεί όμως και να δεχθεί αζημίως την καταβολή από τον τρίτον).

ΑΝΑΓΩΓΗ: Τρίτος που κατέβαλε → Αναγωγή κατά οφειλέτη – κρίνεται ad hoc με βάση τις εσωτερικές τους σχέσεις (εάν π.χ. πλήρωσε λόγω δωρεάς τότε δεν μπορεί να αναχθεί – εάν πλήρωνε δυνάμει σύμβασης εντολής τότε μπορεί να αναχθεί βάσει ΑΚ 722 – επίσης βλ. **ΑΚ 736**).

Σε κάθε περίπτωση υπάρχει κ η δυνατότητα της ΑΚ 904 (εξοικονόμηση δαπανών οφειλέτη).

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ: ΑΚ 319

Τρίτος πληρώνει αλλότριο χρέος για να σώσει το πράγμα που κινδυνεύει επειδή επισπεύδεται αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του οφειλέτη. Εδώ ο τρίτος έχει κατοχή ή εμπράγματο δικαίωμα πάνω στο πράγμα που πρόκειται να εκποιηθεί.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΚ 319:

1. Να επισπεύδεται αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του οφειλέτη
2. Αντικείμενο της εκτέλεσης να είναι πράγμα κινητό ή ακίνητο του οφειλέτη
3. Από την εκτέλεση ο τρίτος να κινδυνεύει να χάσει είτε εμπράγματο δικαίωμα που έχει στο πράγμα (δηλ δουλεία, ενέχυρο, υποθήκη ή συγκυριότητα) είτε την κατοχή του πράγματος.

Π.χ. μισθωτής ακινήτου που πρόκειται να βγει σε πλειστηριασμό

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ: Αν συντρέχουν οι προϋπ. ο τρίτος μπορεί να ασκήσει το δικ/μα προσφοράς και υποκατάστασης. Δεν επέρχεται απόσβεση της ενοχής όπως στο ΑΚ 317 αλλά **υποκαθίσταται** ο τρίτος που πλήρωσε στα δικ/τα του δανειστή. Παίρνει δηλ τη θέση του δανειστή (η ενοχή εξακολουθεί να υπάρχει). → ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ (αλλαγή στο πρόσωπο του δανειστή) → ΑΚ 455 επ., ιδίως 458 (απόκτηση κ ασφαλειών).

3) Εκπλήρωση σε τρίτον

- **Κανόνας: ΑΚ 417** → Δεν επιφέρει απόσβεση. Πρέπει η καταβολή να γίνει στο δανειστή, αλλιώς δεν αποσβήνεται η ενοχή (μπορεί να ζητήσει επιστροφή από τον τρίτο με ΑδικΠλουτ)

- Εξαιρέσεις:

1. Εξουσιοδότηση από δανειστή (δικαιοπρακτική ή νόμιμη)
2. όταν ο δανειστής ωφελείται (κρίνεται ad hoc).
3. **ΑΚ 426:** Παρουσιάζεται προς τα έξω μια φαινομενική κατάσταση με την κατοχή από τον τρίτο εξοφλητικής απόδειξης. Αυτή η φαινομενική κατάσταση καταλογίζεται στον δανειστή, εκτός αν ο οφειλέτης γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε την έλλειψη εξουσιοδότησης (πρβλ. νομιμοποιητική λειτουργία αξιογράφων).

Απόσβεση της ενοχής (ΑΚ 416 επ.)

A. Καταβολή και υποκατάστατα αυτής

I. Καταβολή (ΑΚ 416)

- Σκοπός της ενοχής
- Πρέπει να είναι **προσήκουσα**. ΠΡΟΣΟΧΗ! Δεν εμποδίζεται η επέλευση των αποσβεστικών αποτελεσμάτων της καταβολής αν η εκπλήρωση γίνει με **καθυστέρηση**.
- Μαζί με την ενοχή αποσβήνονται κ τα παρεπόμενα δικαιώματα (πχ ενέχυρο).

II. Δόση αντί καταβολής (ΑΚ 419)

- η καταβολή άλλης παροχής στον δανειστή αντί εκείνης που οφειλόταν.
- Σύμβαση: Προτείνει ο οφειλέτης και ο δανειστής αποδέχεται.
- Η δόση ολοκληρώνεται με την ΑΜΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ της νέας παροχής (αλλιώς θα ήταν υπόσχεση)
- Αν δεν καταβάλει αμέσως δεν αποσβήνεται η ενοχή.

III. Υπόσχεση αντί καταβολής (ΑΚ 421)

- Υπόσχεση που δίνει ο οφειλέτης στον δανειστή ότι θα του καταβάλει μια άλλη παροχή αντί της οφειλόμενης
- ΣΥΝΕΠΕΙΑ: Απόσβεση της παλιάς ενοχής και αντικατάστασή της με νέα (στη δόση έχουμε οριστική απόσβεση ενώ εδώ η παλιά αποσβήνεται αλλά αντικαθίσταται από άλλη ενοχή).

IV. Υπόσχεση χάριν καταβολής (ΑΚ 421)

- Δίνεται από τον οφειλέτη υπόσχεση για νέα παροχή, χωρίς όμως απόσβεση της παλιάς υποχρέωσης (όπως πχ στη συναλλαγματική)

Ενδοτικός κανόνας ΑΚ 421 → In dubio: Υπόσχεση χάριν καταβολής!

V. Άφεση χρέους (ΑΚ 454)

- Συμφωνία δανειστή κ οφειλέτη ότι ο πρώτος παραιτείται από το ενοχικό του δικαίωμα [Δεν αρκεί μονομερής παραίτηση δανειστή για την απαλλαγή του οφειλέτη]

B. ΜΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΧΗΣ

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

1. Δημόσια κατάθεση

- Προϋποθέσεις (διαζευκτικά)

A. Όταν ο δανειστής περιέλθει σε υπερημερία δανειστή.

B. Όταν δικαιολογείται ανασφάλεια οφειλέτη ως προς το πρόσωπο του δανειστή (πχ θάνατος δανειστή κ κληρονομική διαδοχή)

- Συνέπειες → Ο οφειλέτης έχει τις εξής δυνατότητες για απόσβεση/εκπλήρωση ενοχής:

A. Αν παροχή=χρήματα ή πράγματα δεκτικά κατάθεσης: Δημόσια κατάθεση ΑΚ 427.

B. Αν παροχή=κίνητά που δεν είναι δεκτικά κατάθεσης (πχ υπόκεινται σε φθορά): Μπορεί να τα πωλήσει με δημόσιο πλειστηριασμό κ να καταθέσει στο ΤΠΔ το πλειστηρίασμα ΑΚ 428

Γ. Αν παροχή= ακίνητο: δικαιούται να ζητήσει από το δικαστήριο τον διορισμό μεσεγγυούχου ΑΚ 359

2. ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ

→ Απόσβεση αμοιβαίων απαιτήσεων μέσω συνυπολογισμού τους

Ουσιαστικές προϋποθέσεις μονομερούς συμψηφισμού:

1. Οι συμψηφιζόμενες απαιτήσεις να είναι **αμοιβαίες** (εξαίρεση: ΑΚ 447 – στην εγγύηση)

2. Απαιτήσεις έγκυρες – Εάν η μια από τις απαιτήσεις είναι ανύπαρκτη ή άκυρη, τότε ο συμψηφισμός δεν είναι δυνατός.

ΟΜΩΣ, οι **παραγεγραμμένες** απαιτήσεις είναι έγκυρες κ προτάσσονται σε συμψηφισμό (ΑΚ 443) → προϋπόθεση: να έχουν συνυπάρξει για ένα διάστημα, δηλ να μην είχε συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής κατά τον χρόνο γέννησης της ανταπαίτησης του άλλου μέρους.

3. Απαιτήσεις ληξιπρόθεσμες.

4. Απαιτήσεις ομοειδείς.

5. Αρνητική προϋπόθεση: Να είναι παραδεκτός ο συμψηφισμός (π.χ. επί συνδρομής των προϋποθέσεων της ΑΚ 450 § 1 δεν είναι παραδεκτός).

Κύρια συνέπεια: Απόσβεση και των δύο απαιτήσεων στο μέτρο που αλληλοκαλύπτονται (ΑΚ 440)

3. ΣΥΓΧΥΣΗ (confusio) – ΑΚ 453

→ Όταν ενώνονται στο ίδιο πρόσωπο οι ιδιότητες δανειστή κ οφειλέτη (συνηθέστερος τρόπος η κληρονομική διαδοχή)

ΑΝΩΜΑΛΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΝΟΧΗΣ

→ Περιπτώσεις αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης από οφειλέτη.

→ **3 μορφές**

1. **Αδυναμία παροχής**

2. **Υπερημερία οφειλέτη**

3. **Πλημμελής εκπλήρωση**

Ο ΑΚ ακολουθεί περιπτωσιολογική αντιμετώπιση συμβατικών παραβάσεων, δεν αγνοεί όμως και τη γενική έννοια της αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης → **ΑΚ 330**

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

- Δύο συστήματα ρύθμισης: Η γενική ρύθμιση και η ρύθμιση για τις αμφοτ/ρείς συμβάσεις.
- Επιμέρους ρυθμίσεις στο ειδικό ενοχικό (κυρίως για την πλημμελή εκπλήρωση, οι συνέπειες της οποίας δεν ρυθμίζονται με γενικούς κανόνες)

A) ΓΕΝΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

I. Αδυναμία παροχής (ΑδΠαρ)

- Όταν ο οφειλέτης δεν μπορεί οριστικά να εκπληρώσει (όχι απλώς προσωρινά)
- Ματαιώνεται οριστικά η εκπλήρωση (π.χ. καταστροφή του ειδικού αντικειμένου της παροχής)
- Αν είναι προσωρινή η αδυναμία δεν έχουμε αδυναμία παροχής αλλά ενδεχ. υπερημερία.
- Περιπτώσιολογική ρύθμιση (αρχική – επιγενόμενη, υπαίτια – ανυπαίτια κλπ.)
  1. Αρχική αδυναμία = η παροχή αδύνατη ήδη από τη γέννηση της ενοχής: **AK 362-365**
  2. Επιγενόμενη αδυναμία = κατά τη σύναψη ήταν δυνατή αλλά προκύπτει εκ των υστέρων ένα γεγονός που καθιστά αδύνατη την παροχή: **AK 335-339**

Παρά τη διαφορετική κατάταξη (οφείλεται σε ιστορικούς λόγους) η ρύθμιση είναι όμοια και εξαρτάται από την ύπαρξη **υπαιτιότητας ή μη**.

- Κρίσιμη λοιπόν η διάκριση μεταξύ ΥΠΑΙΤΙΑΣ κ ΑΝΥΠΑΙΤΙΑΣ αδυναμίας παροχής (ως προς τον οφειλέτη νοείται η υπαιτιότητα)
  1. Υπαίτια → οφειλέτης οφείλει αποζημίωση (AK 336)
  2. Ανυπαίτια → οφειλέτης απαλλάσσεται (AK 363)

Κανόνες: Υποκειμενική ευθύνη – κάθε είδους ππείσμα αρκεί, ακόμα κ ελαφρά αμέλεια, εκτός από περιπτώσεις που ο οφειλέτης ευθύνεται μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια (π.χ. AK 355 ή 499 ή 332 § 1).

ΝΟΘΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ (ή ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ) ΕΥΘΥΝΗ: Το ππείσμα του οφειλέτη **τεκμαίρεται** (το βάρος απόδειξης της έλλειψης του ππείσματος το φέρει ο οφειλέτης).

Συνέπειες υπαίτιας αδυναμίας:

- Ο οφειλέτης δεν απαλλάσσεται αλλά οφείλει αντίστοιχη αποζημίωση για μη εκπλήρωση (θετικό διαφέρον) - Η πρωτογενής υποχρέωση προς παροχή μετατρέπεται σε δευτερογενή υποχρέωση αποζημίωσης.

Συνέπειες ανυπαίτιας αδυναμίας:

1. Απαλλαγή οφειλέτη
2. Απόσβεση ενοχής
3. Ο οφειλέτης υποχρεούται μόλις λάβει γνώση της αδυναμίας να ενημερώσει το δανειστή (AK 336 + 363). Εάν δεν ειδοποιήσει, τότε μπορεί να υποχρεωθεί σε αποζημίωση του δανειστή, μόνο όμως για τυχόν ζημία του που προκλήθηκε ειδικά από την έλλειψη ή την καθυστέρηση ειδοποίησής του και όχι για τη μη εκπλήρωση.
4. Υποχρέωση για το περιελθόν – AK 338 (π.χ. υπολείμματα του πράγματος που καταστράφηκε, ασφαλιστική αποζημίωση).

Πεδίο εφαρμογής της αδυναμίας παροχής:

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

→ Μόνο σε ενοχές είδους! Επί γνήσιων ενοχών γένους και χρηματικών ενοχών → ΔΕΝ νοείται αδυναμία παροχής – GENUS NON PERITUR (το γένος δεν χάνεται).

ΠΡΟΣΟΧΗ! Μετά τη συγκεντρωση της ενοχής γένους κ την εξειδίκευση της παροχής, νοείται κανονικότητα ΑδΠαρ

→ Φυσική και νομική αδυναμία παροχής.

→ **Μερική αδυναμία;** Όταν δηλαδή η ΑδΠαρ αφορά μόνο ένα μέρος της οφειλόμενης παροχής → Συνιστά ΑδΠαρ, αλλά οι συνέπειες επέρχονται μόνο ως προς το μέρος αυτό.

Π.χ. ο Α οφείλει στον Β ένα συγκρότημα 10 κατοικιών. Οι 3 καταστρέφονται.

Εάν αδυναμία ανυπαίτια → ο Α απαλλάσσεται ως προς τις 3 κ οφείλει τις λοιπές

Εάν υπαίτια → τότε οφείλει αποζημίωση για τις 3 κ εξακολουθεί να οφείλει τις λοιπές.

Εξαιρέση: ΑΚ 337 κ 362 εδ. β' (π.χ. πολύτομη εγκυκλοπαίδεια).

→ **Προσωρινή αδυναμία;**

Η ΑδΠαρ νοείται μόνο ως οριστική κ ΜΗ ΑΡΣΙΜΗ (δεν μπορεί με τπτ να αρθεί) - Προσωρινή αδυναμία δεν είναι ΑδΠαρ

Εξαιρέση: Συμβάσεις **ακριβόχρονης εκπλήρωσης**, όπου λόγω της καθυστέρησης δεν έχει νόημα να εκπληρωθεί η παροχή- είναι πλέον άχρηστη στον δανειστή. Εδώ κατ' εξαίρεση η παροδική αδυναμία μπορεί να θεωρηθεί ΑδΠαρ.

II. ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ ΟΦΕΙΛΕΤΗ (ΥΟ)

→ όταν ο οφειλέτης καθυστερεί ΥΠΑΙΤΙΑ την εκπλήρωση της παροχής

→ Η ανυπαίτια καθυστέρηση **δεν** είναι υπερημερία

Προϋποθέσεις ΑΚ 340 επ.:

1. Η παροχή να είναι δυνατή (αν είναι αδύνατη → ΑδΠαρ που αποκλείει την ΥΟ)
2. Η παροχή να έχει γίνει ληξιπρόθεσμη – να έχει επέλθει ο χρόνος εκπλήρωσης (ΑΚ 323-324)
Πρέπει να είναι κ απαιτητή (να μην υπάρχει αναβλητική ένσταση π.χ. 325, 374)
3. Καθυστέρηση παροχής που να αναφέρεται στην κύρια παροχή και όχι σε παρεπόμενες (εάν έχουμε καθυστέρηση παρεπόμενης παροχής τότε όχι ΥΟ αλλά πλημμελής εκπλήρωση!)
4. Όχληση ή δήλη ημέρα
Δήλη ημέρα (ΑΚ 341) = όταν έχει συμφωνηθεί ορισμένη μέρα για εκπλήρωση παροχής
Όχληση: πρόσκληση δανειστή προς οφειλέτη να εκπληρώσει την παροχή του (είτε εξώδικη είτε δικαστική με επίδοση αγωγής)
5. Υπαιτιότητα οφειλέτη (τεκμαίρεται μαχητά – νόθος αντικειμενική ευθύνη)

Συνέπειες:

1. ΑΚ 343: Υποχρέωση οφειλέτη να αποζημιώσει τον δανειστή για τη ζημία του τελευταίου **από την καθυστέρηση (+ δικαίωμα εκπλήρωσης της παροχής).**

→ ΑΚ 343 § 2: Δίνει τη δυνατότητα στον δανειστή, ο οποίος **δεν έχει πλέον συμφέρον** στην εκπλήρωση της παροχής, να την αποποιηθεί κ να ζητήσει αποζημίωση για **μη εκπλήρωση** (όχι για καθυστέρηση) – εξακολουθεί να οφείλεται κ η ζημία από την καθυστέρηση.

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

Σχηματικά:

ΑΚ 343 § 1: αποζημίωση για καθυστέρηση («μικρή» αποζημίωση) + εκπλήρωση παροχής
ΑΚ 343 § 2: αποζημίωση για μη εκπλήρωση («μεγάλη» αποζημίωση) αλλά όχι εκπλήρωση

→ Χρηματικές ενοχές: **ΑΚ 345**

Εάν έχουμε οφειλή συγκεκριμένου χρηματικού ποσού (κ όχι οφειλή αξίας) οι συνέπειες της ΥΟ προβλέπονται στην ΑΚ 345:

Α) **Τόκος υπερημερίας** που είναι ανεξάρτητος από την ύπαρξη ή όχι σχετικής ζημίας δανειστή (αφηρημένος υπολογισμός ζημίας)

Β) Μπορεί να ζητηθεί κ τυχόν περαιτέρω αποδεικνυόμενη θετική ζημία.

Γ) Δεν μπορεί να ζητηθεί διαφυγόν κέρδος.

2. Επίταση ευθύνης – ΑΚ 344

→ ΑΚ 344: **Ευθύνη και για τα τυχηρά.**

Εξαίρεση: Δυνατότητα απαλλαγής του οφειλέτη (από ευθύνη για τυχηρά) εφόσον αποδείξει ότι η ζημία θα επερχόταν και επί εγκαίρου εκπληρώσεως της παροχής (π.χ. καταστροφή ακινήτου λόγω σεισμού).

→ **ΑΝΥΠΑΙΤΙΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ:**

→ Όχι ΥΟ αλλά ο οφειλέτης εξακολουθεί βέβαια να οφείλει την παροχή.

→ Κατ' εξαίρεση, αν εκκρεμεί στα δικαστήρια η υπόθεση, προβλέπονται 2 συνέπειες:

Α. Για χρηματικές ενοχές: ΑΚ 346: τόκοι επιδικίας από επίδοση αγωγής.

Β. Όταν οφείλεται πράγμα: ΑΚ 348: επίταση ευθύνης ίδια με διεκδίκηση πράγματος (παραπομπή σε ΑΚ 1096).

III. ΠΛΗΜΜΕΛΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ (ΠΛΕ)

→ Οι λοιπές περιπτώσεις που δεν υπάγονται ούτε σε ΑδΠαρ ούτε σε ΥΟ

→ Κενό δικαίου – Δεν προβλέπεται γενική ρύθμιση για έννομες συνέπειες ΠΛΕ (υπάρχουν όμως ειδικές διατάξεις στο Ειδικό ενοχικό). Το κενό συνίσταται στο ότι δεν προβλέπονται οι έννομες συνέπειες. Το αν υπάρχει ευθύνη λύνεται με ΑΚ 330 αλλά δεν λύνεται το ποια θα είναι η ευθύνη.

→ Πλήρωση κενού: με αναλογία ΔΙΚΑΙΟΥ και όχι αναλογία συγκεκριμένης διάταξης. Ο εφαρμοστέος κάθε φορά κανόνας συνάγεται από περισσότερες διατάξεις (διατάξεις για ΑδΠαρ κ ΥΟ και από το γενικότερο πνεύμα της νομοθεσίας που εκδηλώνεται σε αυτές).

B. ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΜΦΟΤΕΡΟΒΑΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (ΑΚ 374 ΕΠ.)

→ Ο ρόλος «οφειλέτη» κ «δανειστή» ανήκει κ στα 2 πρόσωπα.

→ Κρίσιμο το ερώτημα ΠΟΙΑ ΘΑ ΕΙΝΑΙ Η ΤΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΧΗΣ.

I. Αδυναμία παροχής (ΑΚ 380-387)

→ Και στις αμφοτεροβαρείς η βασική διάκριση είναι μεταξύ ΥΠΑΙΤΙΑΣ κ ΑΝΥΠΑΙΤΙΑΣ ΑδΠαρ

1. ΑΝΥΠΑΙΤΙΑ: ΑΚ 380 – **Κανόνας: Αμοιβαία απαλλαγή** ενόψει της αλληλεξάρτησης των παροχών

Εξαιρέσεις από κανόνα κοινής απαλλαγής (ΑΚ 380):

α. Αν προέκυψε **όφελος** για τον οφειλέτη της αδύνατης παροχής κ ο δανειστής το ζητήσει από αυτόν, τότε εξακολουθεί να οφείλει την αντιπαροχή – Πρόκειται για **περιελθόν** (ΑΚ 338)

β. Εάν ο δανειστής έχει ππαίσμα ως προς την -ανυπαίτια για τον οφειλέτη της- αδύνατη παροχή → ΑΚ 381 § 1 εδ. α΄. Π.χ. Συμφωνία για πώληση αυτοκινήτου κ ο υποψήφιος αγοραστής το καταστρέφει στο test drive → ΕΔΩ οφείλεται η αντιπαροχή από τον δανειστή της αδύνατης παροχής

γ. Εάν ο δανειστής της αδύνατης παροχής βρισκόταν κατά τον χρόνο επέλευσης της αδυναμίας σε υπερημερία ως προς την αποδοχή της (Υπερημερία δανειστή) – ΑΚ 381 § 2 → ΕΔΩ επίσης οφείλεται η αντιπαροχή από τον δανειστή της αδύνατης παροχής.

2. ΥΠΑΙΤΙΑ (από ππαίσμα του οφειλέτη):

→ ΑΚ 382: «σε περίπτωση που έγινε αδύνατη από γεγονός για το οποίο έχει ευθύνη»

Γιατί δεν λέει «από υπαιτιότητα»;

Αφενος για να καλύψει περιπτώσεις που έχουμε επίταση της ευθύνης κ για τα τυχηρά κ αφετέρου για να καλύψει περιπτώσεις που ο οφειλέτης δεν έχει ευθύνη για ελαφρά αμέλεια (π.χ. κατά το διάστημα της υπερημερίας του δανειστή).

→ ΑΡΑ όταν λέμε «υπαίτια ΑδΠαρ» εννοούμε «ΑδΠαρ από γεγονός για το οποίο έχει ευθύνη» (κατά κανόνα θα είναι υπαίτιο – κάθε μορφή υπαιτιότητας – αλλά όχι απαραίτητα).

→ 3 δυνατότητες δανειστή (τις ασκεί διαζευκτικά):

1. Δικαίωμα επίκλησης ΑΚ 380 (κοινής απαλλαγής) – πρακτική σημασία έχει η επιλογή αυτή αν υπάρχει περιελθόν κ θέλει ο δανειστής να το ζητήσει (επειδή μπορεί να είναι μεγαλύτερης αξίας από την αδύνατη παροχή).

2. Δικαίωμα αποζημίωσης (θετικό διαφέρον) → περιλαμβάνει κάθε ζημία που υπέστη ο δανειστής από την ΑδΠαρ:

Α) Ολόκληρη την αξία της αδύνατης παροχής.

Β) Τυχόν επιπλέον θετική ζημία ή διαφ κέρδη που υπέστη από τη μη εκπλήρωση.

3. Υπαναχώρηση: Απαλλάσσονται και οι 2 συμβαλλόμενοι από τις υποχρεώσεις τους κ αναζητούνται με αδικ πλουτισμό οι τυχόν καταβληθείσες παροχές.

→ ΑΚ 387: **Δικαίωμα εύλογης αποζημίωσης** (μειωμένης αποζημίωσης που το ύψος της κρίνεται κατ' επιεική κρίση του δικαστή).

II. ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

→ ΑΚ 383: Προβλέπονται 2 νέα δικαιώματα (ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΑ) σε σχέση με τη γενική ΑΚ 343.

1. Πλήρης αποζημίωση (θετικό διαφέρον) αποκρούοντας την καθυστερημένη παροχή.

2. Υπαναχώρηση με εύλογη αποζημίωση (ΑΚ 387)

→ Και για τα 2 πρέπει να τάξει στον οφειλέτη **ΕΥΛΟΓΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ** για εκπλήρωση κ αυτή να παρέλθει άπρακτη. ΔΕΝ γεννιούνται δηλ αμέσως με μόνη την ΥΟ.

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

→ Εξαιρέσεις: 1. ΑΚ 385 § 1: Αν από την όλη στάση του οφειλέτη προκύπτει ότι είναι άσκοπο να ταχθεί προθεσμία (π.χ. διατρανώνει συνεχώς την απροθυμία του να εκπληρώσει)→ προκαταβολική άρνηση εκπλήρωσης!

2. ΑΚ 385 § 2: Όταν ο δανειστής δεν έχει πλέον συμφέρον στην εκτέλεση της σύμβασης (π.χ. όταν έχει ήδη συνάψει σύμβαση κάλυψης). Εδώ εμπίπτουν κ οι συμβάσεις **ακριβόχρονης εκπλήρωσης**

ΣΥΝΟΨΗ (ΑΜΦΟΤΕΡΟΒΑΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ)

1. ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ - ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΑΝΥΠΑΙΤΙΑ

1. Κανόνας: αμοιβαία απαλλαγή κ αδικ πλουτισμός
2. Περιελθόν → οφείλεται αντιπαροχή
3. Πταίσμα δανειστή → οφείλεται αντιπαροχή
4. Υπερημ. Δανειστή → οφείλεται αντιπαροχή

ΥΠΑΙΤΙΑ

1. Δικ. επίκλησης ΑΚ 380 (κοινή απαλλαγή (αν περιελθόν ≥ παροχή)
  2. Αποζημίωση (θετ. διαφέρον)
  3. Υπαναχώρηση κ εύλογη αποζημ.
- ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΑ τα παραπάνω*

2. ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΔΑΝΕΙΣΤΗ

1. ΑΚ 343: Αποζημίωση για τη ζημία από την καθυστέρηση + εκπλήρωση της παροχής
2. Αποζημίωση (θετικό διαφέρον) + απόκρουση καθυστερημένης παροχής (ΑΚ 383)
3. Υπαναχώρηση + εύλογη αποζημίωση (ΑΚ 387)

Κοινή προϋπόθεση 2, 3: Να έχει τάξει εύλογη προθεσμία κ να έχει παρέλθει άπρακτη

ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΑ τα παραπάνω

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ ΔΑΝΕΙΣΤΗ (ΥΔ)

- ΟΡΙΣΜΟΣ: Η μη αποδοχή από τον δανειστή της παροχής που προσφέρεται προσηκόντως.
- Η μη αποδοχή δεν οδηγεί σε απόσβεση της ενοχής αλλά σε απαλλαγή του οφειλέτη υπό ορισμένες προϋποθέσεις – **ΔΕΝ αποτελεί λόγο ευθύνης του δανειστή για αποζημίωση.**
- Βασική συνέπεια ΥΔ → Η μείωση της ευθύνης του οφειλέτη

Υπερημερία οφειλέτη

Αθέτηση ενοχικής υποχρέωσης
(άρα ευθύνη για αποζημίωση)

Υπερημερία δανειστή

Άσκηση απλώς ενός δικαιώματος
(έχει δικαίωμα να δεχθεί την παροχή)

→ **ΒΑΡΟΣ**: Η αποδοχή της προσηκόντως προσφερόμενης παροχής συνιστά βάρος (η μη αποδοχή έχει δυσμενείς συνέπειες).

Προϋποθέσεις (ΑΚ 349-354):

1. Προσφορά της παροχής (ΑΚ 349) ή έστω πρόσκληση από τον οφειλέτη (ΑΚ 351)

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

Κατ' εξαίρεση **δεν** απαιτείται προσφορά, αν ο δανειστής δεν συμπράττει. Στις περιπτώσεις αυτές αρκεί η **πρόσκληση** του οφειλέτη προς το δανειστή να συμπράξει για να ξεκινήσει ο οφειλέτης την εκπλήρωση της παροχής.

2. Έμπρακτη προσφορά (δεν αρκεί απλή ρηματική προσφορά – με τα λόγια)

3. Προσήκουσα προσφορά (ΑΚ 349 § 2)

→ Στον προσήκοντα τόπο

→ με τη σωστή ποσότητα και ποιότητα

→ γενικά να μην είναι πλημμελής

Εξαιρέσεις: 1. Καθυστερημένη προσφορά παροχής: Εφόσον ο οφειλέτης προσφέρει προσηκόντως την παροχή, ακόμη και κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του, η προσφορά είναι επαρκής για να περιαγάγει τον δανειστή σε ΥΔ. Ο καλύτερος τρόπος για έξοδο οφειλέτη από ΥΟ είναι η περιέλευση του δανειστή σε ΥΔ.

2. Εφόσον υπάρχει **επουσιώδης** μόνο απόκλιση από την οφειλόμενη παροχή, οπότε η μη αποδοχή της μπορεί να αντίκειται στην ΑΚ 288 (επίσης δυνατότητα επίκλησης 281)

4. Η παροχή να είναι δυνατή (ΑΚ 352)

5. Μη αποδοχή της παροχής από τον δανειστή ή μη σύμπραξη αυτού.

→ Αδιάφορος ο λόγος για τον οποίον αρνείται ο δανειστής (**δεν απαιτείται υπαιτιότητα**)

Εξαιρέσεις:

Α) Προσωρινό κώλυμα δανειστή δεν τον περιαγάγει σε ΥΔ (εφόσον ο χρόνος εκπλήρωσης δεν ήταν απολύτως καθορισμένος) – ΑΚ 354

Β) Καλή πίστη: Αν η επίκληση της μη αποδοχής από τον οφειλέτη είναι καταχρηστική ενόψει των περιστάσεων → Δεν έχουμε ΥΔ

Γ) (προς την αντίθετη κατεύθυνση) Ο δανειστής περιέρχεται σε ΥΔ παρόλο που είναι πρόθυμος να αποδεχθεί, εφόσον έχουμε αμφοτεροβαρή σύμβαση και δεν προσφέρει την αντιπαροχή: **ΑΚ 353**

Συνέπειες ΥΔ (ΑΚ 355 επ.)

→ Κύρια συνέπεια: ΜΕΙΩΣΗ της ευθύνης του οφειλέτη (ΑΚ 355): Για όσο διάστημα ο δανειστής βρίσκεται σε ΥΔ ο οφειλέτης ευθύνεται μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

→ Ειδικές περιπτώσεις μείωσης ευθύνης: ΑΚ 356 – 357 (δεν θα οφείλει τόκους χωρίς να έχει λάβει τόκους – αν π.χ. είχε τοποθετήσει τα χρήματα στην τράπεζα).

→ Υποχρέωση δανειστή που βρίσκεται σε ΥΔ για τις **δαπάνες** που έκανε ο οφειλέτης για την ατελέσφορη προσφορά της παροχής καθώς και για τη φύλαξη, συντήρησή της κλπ. Μόνο ΘΕΤΙΚΗ ΖΗΜΙΑ (δαπάνες) όχι διαφυγόντα κέρδη.

→ Συγκέντρωση ενοχής (ΑΚ 290 § 1)

→ Εννοείται ότι ο οφειλέτης καθ' όλη τη διάρκεια της ΥΔ δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη του, εξακολουθεί να οφείλει την παροχή. Μπορεί όμως πλέον να εκπληρώσει και με δημόσια κατάθεση, εάν οφείλει χρήματα ή κινητά πράγματα που είναι δεκτικά δημόσιας κατάθεσης (ΑΚ 427 επ.)

Επιμέλεια: Κίμων Σαϊτάκης

→ ΥΔ στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις (ΑΚ 381 § 2)

→ ΚΑΝΟΝΑΣ: Ο υπερήμερος δανειστής ευθύνεται για την αντιπαροχή που έγινε αδύνατη, εκτός αν η αδυναμία οφείλεται σε υπαιτιότητα του άλλου μέρους.

- Αν ΑδΠαρ από υπαιτιότητα οφειλέτη → απαλλάσσεται ο υπερήμερος δανειστής από αντιπαροχή

- Αν ΑδΠαρ όχι υπαίτια για οφειλέτη → ο δανειστής φέρει τον κίνδυνο (οφείλει την αντιπαροχή)

Πρόβλημα: Όταν έχουμε ΑδΠαρ από **ελαφρά αμέλεια** του οφειλέτη κατά το διάστημα της ΥΔ συγκρούονται οι ΑΚ 381 § 2 και 355. Με ΑΚ 381 § 2 φαίνεται ότι απαλλάσσεται ο υπερήμερος δανειστής ενώ με βάση την ΑΚ 355 ότι εξακολουθεί να οφείλει την αντιπαροχή.

→ Κρατούσα άποψη: ΑΚ 381 § 2 υπερισχύει ως ειδικότερη! Ο νομοθέτης χρησιμοποιεί συνειδητά την έκφραση «χωρίς υπαιτιότητά του», αφού θα ήταν άδικο ο δανειστής να οφείλει την αντιπαροχή αν η παροχή καθίστατο αδύνατο από ελαφρά αμέλεια του άλλου μέρους. Μην ξεχνάμε ότι η ΥΔ δεν προϋποθέτει υπαιτιότητα.